

Ceny

- **Výrazná změna cenové parity zemědělských výrobků** Ceny zemědělských výrobců se za rok 2008 meziročně zvýšily o 8,8 %, což byl růst značně pomalejší než před rokem, přičemž vzrostly ceny rostlinných výrobků o 11,8 % a živočišných výrobků o 5,2 %. Z hlediska časového horizontu se ceny zemědělských výrobců vyvíjely velice diferencovaně; ve 2. čtvrtletí značně vzrostly (o 27,3 %) a ve 4. čtvrtletí výrazně poklesly (o 18,5 %), přičemž míra diferenciacce byla podstatně větší u rostlinných než u živočišných výrobků. Poměr mezi vývojem cen rostlinných a živočišných výrobků se pohyboval v rozpětí od 1,228 (2. čtvrtletí) po 0,827 (4. čtvrtletí).

Silný vliv růstu cen potravinářských výrobků na zvýšení cen zpracovatelského průmyslu Ceny průmyslových výrobců se meziročně zvýšily o 4,5 %, což byl růst jen nepatrně rychlejší než před rokem, avšak nejvyšší za uplynulé čtyři roky. Ceny se zvýšily nejvíce v 1. čtvrtletí (5,6 %) a nejméně ve 4. čtvrtletí (1,6 %). Nejméně se sice zvýšily v průměru za rok ceny výrobků zpracovatelského průmyslu (o 3,2 %), avšak na růst úhrnné cenové hladiny měly největší vliv (2,7 p. b.). Růst cen nerostných surovin byl nejvyšší (14,4 %) a k celkovému zvýšení přispěl 0,5 p. b. Zvýšení cen elektřiny, plynu a vody bylo rovněž vysoce nadprůměrné (9,3 %) a podílelo se 1,3 p. b. na celkovém růstu. Z hlediska časového horizontu nejplynuleji se vyvíjely ceny elektřiny, plynu a vody, zatímco vývoj cen výrobků zpracovatelského průmyslu se pohyboval od růstu 4,6 % (1. čtvrtletí) po mírný pokles ve 4. čtvrtletí (0,1 %), na což měly největší vliv ceny koksu a rafinérské ropní výrobky s rozpětím 45,9 p. b. podle jednotlivých čtvrtletí. Zvětšující se rozdíl mezi vyšším růstem spotřebitelských cen elektřiny a nižším růstem cen průmyslových výrobců za elektřinu svědčí o tom, že k rostoucím ziskům podniků činných ve výrobě a rozvodu elektřiny relativně více přispívají domácnosti než zbývající institucionální sektory.

- **Relace mezi růstem cen výstupů a vstupů ve stavebnictví se zvětšily** Ceny stavebních prací se meziročně zvýšily o 4,5 %, což byl rychlejší růst než před rokem a největší za uplynulých osm let. Podstatně méně se zvýšily ceny materiálů a výrobků spotřebovaných ve stavebnictví (o 2,2 %). Poměr mezi vývojem cen výstupů a vstupů za stavebnictví 0,988 za rok 2007 a změnil na 1,023 za rok 2008 a svědčí o úspěchu stavebních podniků na trhu; část zisku pramení ze zvýšené míry těchto „směnných relací“.

- **Prudce rostly ceny reklamních služeb** Ceny tržních služeb se meziročně zvýšily o 3,8 % a jejich růst byl rychlejší než před rokem. Zvýšily se ceny podnikatelských služeb a služeb v oblasti nemovitostí o 5,4 %, z toho zejména ceny za reklamní služby jo 10,3 %. Zvýšení cen nákladní dopravy o 2,9 % ovlivnil především růst cen silniční nákladní dopravy o 3,7 %. Ceny služeb pošt a telekomunikací byly vyšší jen o 1,9 %; značně však vzrostly ceny za poštovní služby (o 25,5 %). Růst cen peněžnictví o 2,1 % byl ovlivněn finančním leasingem. Pokles cen byl zaznamenán v pojišťovnictví o 1,8 %, když ceny pojištění motorových vozidel se snížily o 2,5 %.

- **Míra inflace nejvyšší za uplynulých 10 let** Spotřebitelské ceny se za rok 2008 zvýšily meziročně v průměru o 6,3 %, z toho nejvíce v 1. čtvrtletí (o 7,4 %) a nejméně ve 4. čtvrtletí (o 4,7 %), když roční míra inflace v průběhu roku soustavně rostla – od 3,4 % v lednu až po 6,3 % v prosinci), což bylo nejvíce za uplynulých deset let. V úhrnu za rok 2008 se podstatně více zvýšily ceny služeb (7,9 %) než ceny zboží (5,4 %). V členění domácností podle sociálních skupin se nejvíce zvýšily v roce 2008 spotřebitelské ceny důchodcům (8,2 %), za nimiž následovaly domácnosti s dětmi s minimálními příjmy (7,7 %).

- **Negativní dopady růstu spotřebitelských cen na kupní sílu domácností** Vzvednutí úhrnné hladiny spotřebitelských cen a znehodnocení kupní síly peněz o 5,9 % za rok 2008 se projevilo jak ve značném zpomalení růstu disponibilního důchodu domácností v reálném vyjádření, tak i ve výdajích na konečnou spotřebu, když za stejné množství zboží a služeb zaplatily domácnosti více než před rokem o 94,0 mld. Kč. Zároveň vysoký růst spotřebitelských cen způsobil znehodnocení nerealizované kupní síly domácností. Roční míra inflace byla vyšší o 4,8 p. b. než průměrné úrokové sazby z vkladů domácností v obchodních bankách.

- **Růst cen bydlení se podílel více než dvěma pětinami na zvýšení úhrnné cenové hladiny**

Na meziroční zvýšení úhrnné hladiny spotřebitelských cen za rok 2008 měl největší vliv (2,7 p. b.) růst cen bydlení, vody, energie a paliv o 10,3. Ceny čistého nájemného placeného nájemníky se přitom zvýšily o poznání více (16,2 %). Bez vlivu cen bydlení by se úhrnná cenová hladina zvedla o 5,0 %, tj. o 1,6 p. b. méně, než činil celkový růst spotřebitelských cen. Rovněž vysoký vliv na úhrn měly ceny potravin a nealkoholických nápojů (1,4 p. b.) s růstem 8,1 % a ceny alkoholických nápojů a tabáku (0,9 p. b.) s růstem 9,9 %. Spotřebitelským domácnostem se výrazně zvýšily ceny spojené se zdravotní péčí (o 31,4 %) s vlivem 0,6 p. b. na úhrnný růst cenové hladiny.

- **Inflační diferenciál mezi EU 27 a ČR se zvětšil**

Spotřebitelské ceny v členských státech EU 27 (podle HICP) se za rok 2008 meziročně zvýšily o 3,7 %, z toho nejvíce ve 3. čtvrtletí (4,3 %) a nejméně ve 4. čtvrtletí (2,9 %). Inflační diferenciál mezi růstem spotřebitelských cen ve státech EU 27 (pomalejším) a ČR (rychlejším) se v průběhu roku zmenšoval od 3,9 p. b. v 1. čtvrtletí po 1,5 p. b. ve 4. čtvrtletí a rozdíl 2,6 p. b. za rok 2008 byl meziročně značně větší (2,0 p. b.).

- **Rozdíl mezi poklesem směnných relací v roce 2008 a jejich růstem v roce 2007 dosáhl 3,6 p. b.**

Ceny zahraničního obchodu v korunovém vyjádření v roce 2008 klesly; meziročně se více snížily ceny vyváženého (4,6 %) než dováženého zboží (3,3 %) a směnné relace byly negativní (98,7 %). V průběhu roku 2008 bylo zrychlování poklesu cen vývozu větší než cen dovozu, zejména ve 2. a 3. čtvrtletí, kdy meziročně rozdíl ve směnných relacích byl výrazný (5,0 p. b.). Ve 4. čtvrtletí se proces zrychlování zastavil a směnné relace byly již mírně příznivé. K největšímu meziročním protisměrným pohybům cenových hladin došlo ve 2. čtvrtletí, a to především u vývozních cen, kdy jejich úroveň v roce 2008 byla nižší o 6,2 % a v roce 2007 vyšší o 2,7 %; ve 4. čtvrtletí byl již rozdíl zcela nepatrný.

- **Rozdílné působení dílčích cenových změn na úhrnné cenové indexy**

V průměru za rok 2008 na meziroční snížení úhrnné hladiny vývozních cen měl největší vliv (-3,7 p. b.) pokles cen strojů a dopravních prostředků o 7,2 %. Růst vývozních cen minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů o 15,6 % působil na celkový index cen vývozu kladně (0,6 p. b.) Na meziroční snížení úhrnné hladiny dovozních cen měl rovněž největší vliv (-2,6 p. b.) pokles cen strojů a dopravních prostředků o 8,2 %. Růst dovozních cen minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů o 17,3 % působil na celkový index cen dovozu kladně (1,8 p. b.). Na nepříznivé celkové směnné relace působil negativně vývoj ve vztahu vývozních a dovozních cen minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů (98,6 %) a pozitivně na směnné cenové relace strojů a dopravních prostředků (101,0 %).

- **Po „očistění“ o vlivy změn kurzu CZK rostly ceny vývozu o 2,8 % a ceny dovozu o 5,3%**

Korunové ceny vyváženého i dováženého zboží byly silně ovlivňovány změnami devizových kurzů CZK. Podle propočtů ČSÚ se index cen „očistěný“ o kurzové vlivy v roce 2008 zvýšil u vývozu o 2,8 % a u dovozu o 5,3 %, čímž směnné relace z „očistěných“ cenových indexů (97,6 %) byly více nepříznivé než z cenových poměrů v korunovém vyjádření.